

Directoraat-generaal Agro

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

16 augustus 2023

Kenmerk

DGA / 34555484

ZK 30798

nota

Beslisnota BNC fiche EU voorstel Nieuwe
Genomische Technieken

Bijlage(n)

Parafenroute

DG Agro

[Redacted]

PAV, Directeur

[Redacted]

PAV, MT-Lid

[Redacted]

Aanleiding

Op 5 juli 2023 heeft de Europese Commissie haar voorstel gepubliceerd over planten die verkregen zijn met nieuwe genetische technieken (NGTs), als onderdeel van een breder pakket voorstellen. Zoals gebruikelijk bij Commissievoorstellen is hier een Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC) fiche voor geschreven. Dit BNC fiche zal op 8 september 2023 als stuk worden geagendeerd in de ministerraad.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de kabinetspositie in het BNC-fiche.

Kernpunten

- Aanleiding van dit Europees voorstel is een studie die de Commissie heeft uitgevoerd over de status van Nieuwe Genomische Technieken onder de Europese wetgeving. Deze studie was aangevraagd door de Europese Raad.
- Nederland heeft zich in afgelopen jaren samen met een aantal andere lidstaten hard gemaakt in Brussel om tot een nieuw voorstel te komen op dit dossier. Dat is er nu dus gekomen.
- In het voorstel is een nieuwe verordening specifiek voor planten die veredeld zijn met NGTs binnen de soortgrens (via gerichte mutagenese en cisgenese). Op dit moment vallen deze planten nog onder de huidige ggo-richtlijn uit 2001.
- Het voorstel maakt onderscheid in twee categorieën van NGT-planten:
 - Onder de eerste categorie vallen NGT-planten die vergelijkbaar zijn met planten die veredeld zijn met conventionele veredeling of verkregen zijn door natuurlijke variatie. Deze categorie zal worden uitgezonderd van de bestaande ggo-regelgeving en krijgt in het voorstel nieuwe voorwaarden.
 - Onder de tweede categorie vallen NGT-planten waarvan de kans klein is dat deze ook in de natuur of met conventionele veredeling

tot stand zouden kunnen komen. Deze categorie blijft vallen onder de huidige ggo-regelgeving maar krijgt wel een meer proportionele toelatingsprocedure.

- Het voorstel ligt voor een groot gedeelte in lijn met de positie van Nederland op dit onderwerp. Nederland kan dus positief zijn over de komst van dit voorstel.
- In het BNC-fiche wordt uitgebreid stilgestaan bij het voorstel, de implicaties van het voorstel en de Nederlandse positie hierop. In de toelichting staat een korte samenvatting van de Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel.
- Er zijn een aantal aandachtspunten waar Nederland tijdens het raadstraject aandacht voor kan vragen, deze zijn ook genoemd in het BNC-fiche. Dit zijn onder andere:
 - De gelijkwaardigheidscriteria, op basis waarvan de scheiding tussen categorie 1 en 2 NGT-planten worden gemaakt, zijn nog niet voldoende helder en proportioneel.
 - Het is in het voorstel nog niet voldoende duidelijk wat de uitsluiting van de biologische sector van NGT-planten concreet betekent.
 - De Commissie heeft een studie aangekondigd over intellectueel eigendom op dit domein, mede vanwege de onrust die op dit onderwerp in relatie tot NGTs is ontstaan. Alhoewel dit een parallel en breder traject is dan alleen NGTs, is deze studie van belang voor het voorstel.
- Het BNC-fiche is in nauwe samenwerking met de ministeries van IenW en VWS opgesteld. Het verdere raadstraject zal ook in nauwe samenwerking met deze departementen plaatsvinden.
- In voorbereiding op het voorstel en het BNC-fiche is er veelvuldige raadpleging geweest met experts, belanghebbenden en uitvoerende diensten. Ook heeft het ministerie van IenW een onderzoek laten doen naar publieksopvattingen op het gebied van biotechnologie.
- Het onderwerp van dit voorstel komt regelmatig terug in nationale en Europese media. De kans is dus aanwezig dat dit fiche ook opgepikt zal worden in de media.

Toelichting

Het BNC fiche is conform de richtlijnen afgestemd binnen de BNC-commissie (dus met alle betrokken departementen op ambtelijk niveau), dit is het voorportaal van de CoCo.

Politieke context

Over dit onderwerp worden door de Kamer regelmatig moties en Kamervragen ingediend^{1, 2}, ook heeft u twee toezeggingen over het onderwerp gedaan in het afgelopen jaar³. Aangezien dit fiche en het voorstel een voortzetting zijn van het staande Nederlandse beleid, verwachten we dat een meerderheid in de Kamer de kabinetspositie zal steunen. Echter, gelet op de demissionaire staat van het kabinet en de gevoeligheid van het onderwerp, is de verwachting dat er wel maatschappelijke en politieke weerstand op het onderwerp kan ontstaan.

Europees krachtenveld

Er is op dit moment geen duidelijke gekwalificeerde meerderheid voor het voorstel. Het is een redelijk politiek dossier en de verwachting is dus ook dat het raadstraject enige tijd zal duren. Het huidige Europese voorzitterschap (Spanje) heeft de ambitie om het raadstraject zo ver mogelijk te krijgen tijdens haar voorzitterschap. U zult apart in een latere nota worden geïnformeerd over het proces in Europa op een aantal Europese dossiers.

Verantwoordelijkheidsverdeling departementen

Verantwoordelijkheidsverdeling van de verschillende betrokken departementen op het dossier NGTs:

- **LNV** is beleidsverantwoordelijk voor landbouwbeleid (dus landbouwtoepassingen van biotechnologie); veredeling, teelt van NGT-gewassen, gebruik in diervoeders en het waarborgen van keuzevrijheid voor professionele gebruikers (in het wel of niet telen van NGTs). Verder is LNV verantwoordelijk voor co-existentiebeleid met de biologische land- en tuinbouw. LNV is penvoerder van dit BNC fiche.
- **IenW** is beleidsverantwoordelijk voor het waarborgen dat NGTs veilig zijn voor de gezondheid van de mens en voor het milieu. IenW is verantwoordelijk voor de veiligheidsbeoordeling van producten van NGTs, vergunningen en toelatingen voor activiteiten met NGTs alsmede voor de daarvoor geldende Europese en nationale veiligheidsregelgeving.
- **VWS** is beleidsverantwoordelijk voor consumentenproducten, voedselveiligheid, import van levensmiddelen en patiëntveiligheid (gentherapie). Ook is VWS verantwoordelijk voor het waarborgen van keuzevrijheid voor consumenten, door o.a. etikettering van NGTs..
- **EZK** is binnen dit dossier beleidsverantwoordelijk op het gebied van octrooien.

Korte samenvatting van de Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

Het kabinet is overwegend positief over het voorstel, maar heeft wel een aantal aandachtspunten. Het kabinet is het eens met de gestelde hoofdproblemen en steunt de doelen van de Commissie om deze problemen op te lossen met dit voorstel. Het kabinet zal aandacht blijven vragen tijdens het raadstraject om het voorstel toekomstbestendig te houden, gezien de snelle ontwikkelingen op het onderwerp.

¹ Kamerstuk 27 428, nr. 391

² Kamerstuk 22 112, nr. 3512

³ Toezegging 202210152 en toezegging 202304174

Het kabinet steunt de keuze van de Commissie om twee categorieën op te stellen voor NGT-planten, wel vindt het kabinet de gelijkwaardigheidscriteria op basis waarvan de scheiding tussen de categorieën plaatsvindt nog onvoldoende helder. Het kabinet constateert dat het huidige hoge beschermingsniveau van mens, dier en milieu blijft gehandhaafd met dit voorstel. Voor categorie 1 NGT-planten beschrijft de Commissie in het voorstel dat deze planten vergelijkbaar zijn met planten afkomstig van conventionele veredeling en natuur, daarom is de ggo-regelgeving niet van toepassing en is er dus geen etiketteringsplicht. Het kabinet volgt deze lezing. Het kabinet vindt het goed dat er voorzieningen zijn opgenomen onder categorie 1 om de keuzevrijheid van gebruikers van uitgangsmateriaal te garanderen. Categorie 2 NGT-planten blijven onder de ggo-regelgeving vallen, maar krijgen een meer proportionele toelatingsprocedure met stimuleringsmogelijkheden voor duurzaamheid en het MKB, het kabinet steunt dit. Ten aanzien van de biologische sector heeft het kabinet wel een aantal vraagtekens bij het voorstel. Het voorstel sluit namelijk het gebruik van NGT-planten in de biologische sector uit, maar het kabinet vraagt zich af of de vorm in het voorstel wel voldoende borgend is en werkbaar is voor het landbouw- en voedselsysteem. Het kabinet steunt het initiatief van de Europese Commissie om een studie uit te voeren over intellectueel eigendom in relatie tot dit onderwerp, maar vindt het wel laat om de resultaten pas in 2026 te publiceren. Het kabinet zal dus aandringen om het traject van de studie te versnellen. Ten aanzien van herbicide-tolerantie volgt het kabinet de lezing om dit onderwerp niet in dit voorstel te behandelen, maar in het voorstel over plantaardig uitgangsmateriaal.